បណ្ណាល័យ
LIBRARY
BUDDHIST INSTITUTE

ឧកញ៉ាវង្សាសារពេជ្ជ ៩១

ច្បាប់សុភាសិត

ភ្នំពេញ
ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ
ព.ស ២៥៤១

៣១៤.
៧២

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ខ្ញុំបាទ **ស្រុង ចាន់ណា** ម្ចាស់គេហទំព័រ៥000ឆ្នាំ

សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណចំពោះ

លោកវេជ្ជបណ្ឌិត ខ្វៅ ឃុនសំរ៉ង ជាប្រធាន

មូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា www.ceefoundation.org

និង **ករុណាខ្មែរ** www.karunacambodia.org

ដែលបានអនុញ្ញាតដល់គេហទំព័រ៥000ឆ្នាំ

យកសៀវភៅនេះមកដាក់ផ្សាយបន្តជាធម្មទាន

សម្រាប់សាធារណជនប្រើប្រាស់ដោយមិនគិតកម្រៃ ។

បណ្ណាល័យអេឡិចត្រូនិចខ្មែរ
eLibrary of Cambodia
www.elibraryofcambodia.org

៣១៤.៧២

ច្បាប់សុភាសិត

របស់

ឧកញ៉ាវង្សាសារពេជ្រ **នង**

បោះពុម្ពលើកទី ៣ ចំនួន ២.០០០ ច្បាប់

ដោយថតចម្លងតាមច្បាប់បោះពុម្ពលើកទី ២ ឆ្នាំ ១៩៥៣

LIBRARY
BUDDHIST INST
៣៤៦៥/៩៤

ភ្នំពេញ

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ព.ស ២៥៤១ គ.ស ១៩៩៧

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

CHBAB SUPHEASIT

PAR

OKNHA VONGSASARPECH NONG

Troisième Edition 2.000 Ex.

PHNOM PENH

Edition de l'Institut Bouddhique

1997

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ស្នាដៃនេះ

កើតឡើងពីកិច្ចសហការគ្នា រវាង
ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ និង **បណ្ណាល័យអេឡិចត្រូនិចខ្មែរ**
ក្នុងគោលបំណងយ៉ាងមុតមាំដើម្បីថែរក្សា ការពារ កុំឲ្យបាត់បង់តទៅទៀត
ព្រមទាំងផ្សព្វផ្សាយស្នាដៃ-ឯកសារទាំងនេះ
សម្រាប់សាធារណជនប្រើប្រាស់ដោយមិនគិតកម្រៃ។

សូមថ្លែងអំណរគុណដល់
អង្គការរីស្សូ កូសេ-កៃ វិទ្យាស្ថានបើកទូលាយ
ករុណាខ្មែរ និង **មូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា**
ដែលបានគាំទ្រគម្រោងការស្នាដៃនេះ សម្រាប់ទុកក្នុងបណ្ណាល័យអេឡិចត្រូនិច។

Buddhist Institute of Ministry of Cult and Religion and eLibrary of Cambodia have made a cooperative effort to digitalize books and manuscripts in order to preserve our Cambodian literary heritage. This will promote and provide easy, instant access, free of charge to the public and future generations to come.

A sincere thank you to our generous supporters: Rissho Kosei-Kai, Open Institute, Karuna Cambodia and Cambodian Education Excellence Foundation, who made this endeavor possible.

www.budinst.gov.kh   www.elibraryofcambodia.org

សេចក្តីបញ្ជាក់
ចំពោះការបោះពុម្ពឡើងវិញ

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយបានទទួលការឧបត្ថម្ភពីអង្គការជំនួយសូតូស៊ូជប៉ុន (JSRC) និងពីគណៈកម្មាធិការជប៉ុន នៃក្រុមប្រឹក្សាពិភពលោក ដើម្បីសាសនា និងសន្តិភាព (WCRP) ។

គោលបំណងនៃការបោះពុម្ពសៀវភៅឡើងវិញ គឺ :

- ដើម្បីថែរក្សាមរតកវប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រ អោយគង់វង្ស ។
- ដើម្បីទុកអោយកុលបុត្ត-កុលធីតាខ្មែរជំនាន់ក្រោយ មានក្បួនសិក្សារៀនសូត្របានត្រឹមត្រូវ ។

ការបោះពុម្ពនៅគ្រាទី ៣ នេះ ធ្វើឡើងដោយការថតចម្លងពីសៀវភៅច្បាប់ដើមទាំងស្រុង ។ ហេតុនេះ ប្រសិនបើមានកំហុសអក្ខរាវិរុទ្ធក្តី កំហុសក្នុងការរៀបរៀងឃ្លាក្តី នោះគឺជាលក្ខណៈដែលមានក្នុងច្បាប់ដើមពីមុនមក ។

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ សូមអភ័យទោសជាមុនចំពោះកង្វះខាតផ្សេងៗដែលអាចនឹងកើតមានដោយអចេតនា ក្នុងការបោះពុម្ពឡើងវិញនេះ ។

ភ្នំពេញ, ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៧
ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ごあいさつ

この本は、世界宗教者平和会議日本委員会と曹洞宗国際ボランティア会との共同プロジェクトとして印刷されました。

この本が、日本の宗教者とカンボジアの人々との友情のきずなとなり、カンボジアの宗教と文化の発展に貢献できれば幸いです。

និវេទនកថា

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងជាពិសេស ទុកដូចជាគម្រោងការងារ របស់គណៈកម្មាធិការជប៉ុន នៃក្រុមប្រឹក្សាពិភពលោក ដើម្បីសាសនា និងសន្តិភាព (WCRP) និងអង្គការជំនួយស្ម័គ្រចិត្តជប៉ុន (JSRC) ។

យើងខ្ញុំអធិដ្ឋាន សូមអោយសៀវភៅនេះបានជាវិភាគទានដល់ការពង្រឹងមិត្តភាព រវាងប្រជាជនជប៉ុន ជាមួយប្រជាជនកម្ពុជា និង ដល់ការថែរក្សាសម្បត្តិវប្បធម៌ និងសម្បត្តិសាសនារបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ។

Acknowledgement

This book is specially printed as a cooperative project of the Japanese Committee of the World Conference on Religion and Peace (WCRP) and Japan Sotoshu Relief Committee (JSRC).

We pray that this book would contribute to the consolidation of the friendship between Japanese and Cambodian people and to the preservation of Cambodian culture and religion.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

អារម្ភកថា នឹងពាក្យនមស្សការ

សុភសេដ្ឋោ ឯកសព្ទឯកោ សំវុដ្ឋេ ចសុនទំ ចន្ទុភវេ អាសាឡ្ហមាសេ បុណ្ណាមិយំ ។ កាយោមយា នន្ទនាមនា មនោរថំ បីតិបីយោ សីលោវត្តំ សុភា-សិតំ កាព្យការេ ។ អហំនមា- មិសិរសា សុសម្ពុទ្ធោ តិលោកានំ សេដ្ឋអគ្គោ នរទេវេ វរនាថំ ។ មហាវីរេ សុរិដេយ្យោ មារសេនំ អាគច្ឆិយោ សម្ពោធិតំ អ-នន្តញ្ញាណំ លោកុត្តមោ ។ នគោវលៈ- មេវតុទ្ទៈ-ជម្ពូនាថោ នមាមិហំ អដ្ឋត្តិកោ អរិយបថោ ទេវជនំ ។ សន្តិការេ និយ្យានិកោ មោក្ខប្បទំ បនមាមិ អរិយ-សង្ឃំ សីលសុទ្ធំ សន្តិដ្ឋិយោ ។ បុញ្ញក្ខេត្តំ សត្តេគុណំ នមស្សមានោ រតនត្តយំ ហិតំបញ្ញោ ភយំទុក្ខោ នីអលត្តំ ។ សុភមស្តុ ស្វស្តិស្រីសុ- ភមង្គលំ ពហុ-លបេស្ដា ជយាវំ ឯកសព្ទឯកំ នោតិរកោ ។ សក សោត្តមំ ចនក្សត្រំ ពេញបូណ៌មីទៀ អាសាឍចន្ទៈ ពារៈនេវ វត្សរ សាធុការា ។

ឯអន្គអញខ្ញុំ នាម ឆ្ង សោភសម ចិត្តបេគនា សូមមានមនោ ចិរយោសព្វា ព្យាយាម១សប្តាហ៍ តែតែងកុសល ។ ផ្សិតខ្ញុំនេះណា

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ទើបរៀនបងជា កាព្យកិច្ចការគល គន់គិតដោយនា ប្រាជ្ញាយោបល់ ពុំ
សូវឆ្លាយយល់ ជ្រៅជ្រះកាព្យា ៗ ខ្ញុំផ្ដើមទសករ កាយគបបវរ រ័ត្ន
បុស្បា បុស្សបទទបន្ត ប្រណម្យអភិវាទ វន្ទីយ៍ព្រះមហា សារពេជ្ជពុទ្ធោ ៗ
សុពឥន្ទ្រព្រហ្ម មូលមកបង្គំ ក្រាបក្រោមបាទោ ប្រកបគង់ចក្រ លាយ
ល័ក្ខណ៍វរោ វរំអគ្គោ ឯកឥតគុតិយំ ៗ ព្រះស្រីសម្ពុ- ទ្ធោធម៌វិសុទ្ធ
វិសេសសេដ្ឋំ ជាតិជាមកុដ អគ្គឧត្តមំ ប្រោសសត្វទាំង ត្រៃត្រ័យភព
ការ ៗ សរសើរបារមី វញ្ញាណដ៏នស្រី ត្រាស់ក្រៃពិស្ដារ សែន
គោដិកល្បកាត់ ផ្ដាច់វដ្ដសង្សារ ផ្ដួលផ្ដាញ់មោហ៍មារ មានះបបបាន ៗ
ព្រះលោកុត្តរ សុព័ណ៌បវរ ភារគេត្រាយាន យោនយោងសត្វសល់
ដាក់ដល់និព្វាន នីរទេសមិនមាន មរណ៍មកជិតដល់ ៗ ព្រះសង្ឃសីល
សុទ្ធ វិសេសពន្សពុទ្ធ- នុរសទិមិល អស្ដាវិយសង្ឃ ទ្រទ្រង់សីលសល់
អគ្គឥតអំពល់ វដ្ដសង្សារ ៗ ស្រគត់អស់ឥ- ន្ទ្រីយ៍អគ្គអប់-វិន្ទ្រីយ៍ទ្រង់
ករុណា សព្វសត្វដាក់ដល់ មណ្ឌលសួគ៌ា គុណគាបជាតិជា ស្រូវស្រែ
បុណ្យផល ៗ តាំងបីព្រះអគ្គ ប្រសើរទ្រទ្រង់ ករុណាសត្វសល់ ផ្ទេរ
ផុតសំពៅ នាំទៅដាក់ដល់ ត្រង់ត្រើយថ្នាក់ថ្នល់ នីរទេសបាបបង់ ៗ
ហេតុនោះខ្ញុំថ្វាយ បុស្សបង្គំជកាយ កបកោមលផ្ទង់ សរសើរបារមី
តាំងបីព្រះអគ្គ វុងរឿងអភិម- ង្គលគុណថ្លៃថ្លា ៗ គេជគេជះខ្ញុំ ថ្វាត់

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ថ្វាយបង្គំ ត្រង់ត្រៃរតនា សូមទេពទិសទស សោឡសសួគ៌ា ចំរើន
ទ័យា- យុយឺនក្សេមក្សាន្ត ។ ស្រេចខ្ញុំនឹងថ្លែង ស្រាវស្រង់សំដែង
សណ្ដាប់ទិទាន សុភាសិតសព្ទ ធម៌គាប់ទូន្មាន សព្វសត្វឲ្យបាន អភិ-
រម្យរុបា ។ ព្រះធម៌ប្រធាន ប្រសើរយាន រត្នរឿងសុវណ្ណ នាំសត្វ
ពីគង់ វដ្តសង្សារ ដោយដាក់ដល់នា សុខសួគ៌ាល័យ ។ ធម៌នេះជា
ច្បាប់ ប្រសើរមហាគាប់ ចូរជនទីទៃ រួសរៀនត្រងត្រាប់ ជាច្បាប់ប្រ-
ពៃ តាមដោយអាថ៌នៃ បទព្រះគាថា ៖

១ — យោសម្បន្នំ អាយុវស្សំ ឯកាសតា អរក្ខិតំ
សីលំអសា- ធុអសមា- ហិតោជនំ ។ យេជនា ឯរឯកា-
ហាំជីវិតំ សេយ្យោរក្ខៈ សីលវន្តំ សជ្ឈាយិនំ សាធុជនា ។
អាធិបទេ ដើមបទបន្ទ បាលីនេះថា យោជនោ នរអ្នកណា
មួយមានជន្មា រយឆ្នាំប្រាកដ ។ អរក្ខិតា បើពុំរក្សា សីលជាកំណត់
អសាធុជា ធម៌ជាឥតបទ ឥតបុណ្យប្រាកដ ពិតពុំប្រពៃ ។ យេជនា
នរអ្នកណា ទើបកើតមួយថ្ងៃ បើមានសីលំ សេដ្ឋប្រពៃ ប្រសើរលើសក្រៃ
អ្នកចាស់វិញណា ។ ដ្បិតសីលជាយាន នាំរូបរួចបាន ចៀសចាកចតុរ
បាយបាបបានដល់ មណ្ឌលសួគ៌ា- ល័យលុះមហា- និព្វានសេដ្ឋ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២– យោចធនេ ធនលោភោ ក្រោធសីលំ សុភ-
មេរយ ក្រោធសច្ចំ លោភោមំសំ ក្រោធទយា ។ អាថ
ព្រះបាលី នេះលោកស្រដី ថាអ្នកឯណា មួយលោភទ្រព្យធន ពេក
ពន់មហិមា រសីលសត្យា ពីណាទឹងមាន ។ នាអ្នកប្រមឹក ស្រាស្រែក
ចង់ផឹក ពិតពុំគិតប្រាណ ធ្លាក់ទៅនរក ទល់ទុក្ខឥតក្សាន្ត ហើយតើ
នឹងមាន ពាក្យសត្យពីណា ។ បើលោភចំណី ចំណង់ចង់ស៊ី សាច់
សត្វមហិមា ហើយតើរក្តី មេត្រីទយា អាសូរករុណា ពុំមានឯងឯង ។

៣– ឆត្តិលោភំ រហោធាមំ បុញ្ញធាបេ ឆភកាតំ
បឋមំចិត្តេ ជានេយ្យទេ្វ រក្ខេធេវា ។ នាអ្នកផងធ្វើ កិច្ចការ
អំពើ បុណ្យបាបវេក កម្មកាលលោកិយេ នាប៊ហៅជា ស្វាត់បាត់ទៅនា
អាយអន្តិមាន ។ កាលប្រថមគិត ជាដើមមានចិត្ត ឯងដឹងស្រេចបាន
ជាពីរទឹងអា- រក្ខាសត្វហាន ទេក្តាមានញាណ ពិតពុំកំបាំង ។

៤– បង្កំជលេ ជង់តំលោកេ ដោរឧបង្កំ ជលធាបេ
ចិត្តេជង់តំ ដោរឧកម្មំ ធាបចិត្តេ ។ លោកថាកំណើត
កក់ផងសង់កើត ពីទឹកឯងឯង បើទឹងលាងកក់ អាក្រក់ឲ្យថៃ ឲ្យជ្រះ
មានតែ ទឹកទើបជ្រះហោង ។ អំពើបាប ពៀរពិតជាប អកុសលផង
សង់កើតពីចិត្ត គំនិតធ្វើផ្លង ពុំតាមគន្លង ធម៌ព្រះទេស្នា ។ បើទឹង

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បង់ផ្តាច់ បាបបង់សម្រេច លះលែងវេរា មានប៉ុនតែចិត្ត គន់គិតក្សេ
សីលសូមព្រហ្ម- ភិរម្យរួម ។

៥- បេមតោ ជា- យតេសោកោ បេមជាយ- តេភយំវិ-
ប្បមុត្តស្ស- នត្ថិសោកោ កុតោភយំ ។ នាអ្នកផងមាន
ភ័យភិតពុំក្សាន្ត សែនសោយសោកា សោតសង់កើតពី ហេតុក្តីស្នេហា
ស្រឡាញ់ទើបជា ទុក្ខទៀងក្រាស់ក្រៃ ។ ថាបើមិនមាន ស្រឡាញ់ក្នុង
ប្រាណ ឥតក្តីអាល័យ ហើយតើអំពល់ សោកសល់នោះនៃ ទល់ទុក្ខ
ភិតភ័យ ទំងមានពីណា ។

៦— អត្តាគហោ ឆិវត្តន្តេ មិត្តពន្ធា វាសុសានេ
សុខេទុក្ខា កម្មអត្តា ឆគច្ឆតិ ។ លោកថាទ្រព្យ ផង
សឹងក្រឡាប់ វិលវិនអំពី ព្រៃព្រឹក្សពុំបាន តាមប្រាណទៅខ្ចី បុត្រ
ភរិយាក្តី តាមទៅពុំបាន ។ មានតែអំពើ បុណ្យបាបបានធ្វើ ពិតពីមុន
មាន ពៀរពិតនិត្យនៅ តាមទៅដោយប្រាណ ប្រាកដមិនមាន ឃ្លាត
ឃ្លាតរូបា ។

៧— សច្ចុំនត្ថិ តទោឥទ្រិ- យធិក្កុបា នត្ថិសព្វេ
ក្ខតេនយា ឃតំចណ្ណា- លលក្ខណំ ។ អ្នកបួសពុំមាន
ពាក្យសត្យពុំបាន សន្រ្ទឹមកាយំ ពុំមានទយា មេត្តាករុណំ ក្ខូតេសព្វំ

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សព្វសត្វទាំងឡាយ ។ លោកថាពុំមាន ផលបរិបូណ៌បាន បុណ្យបរលោកនាយ ពុំមានតបះ តេជះសីលសាយ ជាអ្នកកាចកាយ ចណ្ឌាលលក្ខណោ ។

៨– ព្រហ្មសច្ចំ ព្រហ្មតបំ ឥន្ទ្រិយនិគ្គហោ សព្វសត្តា ទយាវេរ ព្រហ្មចរិយោ លក្ខណោតិ ។ អ្នកបួសបើមាន ពាក្យសត្យសោគបាន សង្រួមឥន្ទ្រិយ មែនមានមេត្តាករុណាខន្តី សព្វសត្វឥតបី ចងជាពោសា ។ ប្រសើរឯផល បានបរិបូណ៌ដល់ ដូចដោយប្រាថ្នា មែនមានតបះ ដោយព្រះធម៌ថា ជាលក្ខណា នៃអ្នកបួសខ្ញី ។

៩– ឧប្បជ្ជតេ កាបំការណោ ជម្មោវុឡ្ហី សច្ចំទយា ខមាជម្មី វិធាសតី ចិត្តំកោធា ។ លោកថាព្រះ ធម៌ធារជ្រៅជ្រះ កើតកបសីណា ហេតុមានសច្ចំ ទៀងទាំងទយា អាសូរខមា អំណត់ខឹងនៅ ។ ក្តីវិនាស ធារធម៌ទិពស ពិតពុំទៀងនៅ ហេតុក្តីកំហឹង ខេរខឹងឃោរឃៅ បាត់បងកំឡៅ មានះក្រោធ ។

១០– កោសសតា កុណាំកាប្បា សហាស្សុបិវេ ទសសីលំ សតំសហស្សេ ពុទ្ធវន្ទេ ចអនន្តំ ។ អ្នកណាមួយមាន ចិត្តចង់បុណ្យបាន កាត់កោរកេសំ ថ្វាត់ថ្វាយព្រះពុទ្ធ

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បំហុតផល សតកប្បំ រយកល្បបាបបាត់ ៗ ពាក់ចីវរស្បង់ បានផល មួយពាន់ កាលកប្បទៀតទាត់ ចប់ត្រៃសរណា- គមនាផលខ្ពាត់ មួយសែនកល្បគាត់ បាបបានបុណ្យថ្លៃ នាអ្នកកាន់សីល ព្យាយាម ពុំខ្ជិល នឹងព្រះរត្នត្រ័យ បានថ្វាយបង្គំ ប្រណម្យសព្វថ្ងៃ ផលបុណ្យ បានក្រៃ ឯកអនន្តំ ៗ

១១— មិត្តសេវ្យ កាលុសជម្មេ សុខេនវិឌ្ឍំ ជរុ- សេនា- វិបតាបរំ ធនសម្បទំ អជ្ជចិត្តំ ៗ ពាក្យនេះ លោកថា នរអ្នកណា ចង់ចងមេត្រី ឲ្យមានពាក្យសត្យ បរមត្ថពាទី ទោះរៀនធម៌ក្តី កុំមុសាវាទ ៗ ទោះបីនឹងរៀន ចំណេះរបៀន អាគម សិល្បសាស្ត្រ ឲ្យមានត្រណម តឹងតមកុំឃ្លាត បើនឹងប្រុសប្រា ថ្នា ចង់បានស្រី ៗ ឲ្យមានពាក្យនោះ ផ្អែមល្ហែមពីរោះ ជាមិត្រមេត្រី ចង់មានសម្បត្តិ ថេរបិតវឌ្ឍី យើនយូរកុំបី បៀតបៀនទ្រព្យគេ ៗ

១២— យោអនន្តំ វនត្វាធំ ជរាគាលេ សមាស្ស តាំ បិណ្ឌំភោគេ ព្យាធិសគេ មរណំឃតាំ ៗ លោកថានាកាល ទៅក្មេងពេញពាល គាត់សន្ទាខ្ទាំង បែកចាយធនធាន ជាទានសង្ឃ ធ្វើមួយកំឡាំង បានមួយអនន្ត ៗ លុះខ្លួនចាស់បាន ធ្វើបុណ្យឲ្យទាន មួយជាមួយពាន់ កាលខ្លួនមានព្យាធ អាពាធទុរន់ ឲ្យទានមួយគុណ បានមួយរយនៅ ៗ កាលខ្លួនមរណ៍ចាក ឋានលែងលះលោក ចេញ

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បោលកូនចៅ ធ្វើបុណ្យបន្ទោះ ចំពោះដូនទៅ មួយជាមួយនៅ ដើម
ដែលវិញណា ។

១៣– សុទិជនំ គេហោរំ មិត្តភរិយា គច្ឆន្តិយេ
កាលេវក វរិដ្ឋា បុញ្ញោមិត្តំ ។ ព្យាធិបិឌ្ឋ- កាលេវរ-
មិត្តោសជំ មរណាកាលេ ធម្មោរំ មិត្តធាជំ បរលោកេ ។

ធម៌ជាឋានបិត បើបានចាំធ៌បិទ ជុំជិតគេហ រីភរិយាយំ មិត្តពន្លេ
ជាមិត្រវរ វរុត្តមោ ។ កាលណាបើបាន បរបេញតាកឋាន ទៅ
ទូរគោ អគ្គអនាថ មិត្តំបុញ្ញោ វិជ្ជាសេដ្ឋោ ជាមិត្តវរ ។ កាលកើត
អាពាធ ជារោគរូបព្យាធិ៍ បិន្ទារូបំ បៀតបៀនទល់ទុក្ខ ពុំសុខកាយំ
ឯទុសថំ ជាមិត្រអាត្មា ។ កាលខ្លួនមរណ៍ទៅ លះលែងលំនៅ កុំមិកត
មនុស្សា មានតែព្រះធម៌ សម្មាថ្លៃថ្លា ជាមិត្រស្នេហា ពំនាក់រូបោ ។

១៤– អហាតសង្ហ សត់ធាធា សហាស្សមុណ្ណា
ចសន្ត្រាន្តំ សត់សហាស្សា រាហុចត្ថោ ចអនន្តំ ។

លោកថាឲ្យទាន ថ្លៃពុំស័លបាន ផលរយកំឡាំង ឲ្យទានថ្លៃ
ពេញ បុណ្ណមីយំ សហស្សគុណ បានបរិបូណ៌បុណ្យ ។ ថ្លៃមហា
សង្ក្រាន្ត ឲ្យទានសោតបាន ផលមួយសែនគុណ ថ្លៃគ្រាះបើបាន
ឲ្យទានទ្រព្យធន បានមួយអនន្ត- គុណផលសេដ្ឋំ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៥- បស្សសណា សពេរសោ ភាជិសចុំ តស្សស-
ភេ រសោរាំ ឆិត្តរិយំ រសោតាលា ។ មលាចាបេ រសោ-
កវេ ឆតុសង្កា- មចរសោ កាមយោពន្ធា រសោអាបា-
រសររសោ ។ ឆាតាវិធិ- ច្អូយកាវិ រសោជម្មោ តិលោកានំ
វរំសេរដ្ឋោ អាចរិយោ បកាសិតា ។ វីរសក្រសាល ខ្មៀវខ្ញារ
ត្រអាល សាន្តសោមនស្សា ពុំស្មើឥតទុក្ខ សាន្តសុខចិន្តា វីរសព័ញា
ពុំស្មើ ពាក្យសត្យ ។ ស្អូរភ្លេងដទៃ ពុំស្មើស្រវៃឡ ព្រលេចឡើងខ្លាត់
រសអកុសល អំពល់បាបបាត់ មិនរៃក្រអ្នកកាត់ ស្រឡាញ់បាបបាន ។
រសឯចម្បាំង សឹកសោតតតាំង គ្រឿងគ្រប់ប្រដំប្រាណ ពុំស្មើធ្មជ័យ
ភាគវៃបាញ់បាន រសកាមាមាន មិត្រមូលវាស្នា ។ មិនរៃក្រទឹងក្ដោះ ក្រ-
មុំតាន់កោះ ក្អូចកើតកាមា ឯអស់អាហារ ត្រកាលទុជា- រសរៃងពិសា
មិនរៃក្រទឹងឃ្លាន ។ វីរសបង្គាប់ សេចក្ដីប្រៀបប្រាប់ ពុំស្មើអ្នកម្ចាន
ប្រាជ្ញាឈ្លាសវៃ រសរៃត្រកពហាន ប្រសើរសោតមាន តែព្រះធម្មា ។

១៦- ជាឆាសយេ ភជពន្ធេ វមិភយា តមេអប្បូ-
ឆសតថា មិត្តធារា វិករខ្យេ ។ ចង់ដឹងពុតអា- មាត្យគាល់
ក្សត្រា ជាម្ចាស់សិរេ បេញអត្ថយគាល់ ផ្ដាប់ផ្ដល់រេះរេរ ដឹងចិត្ត
ញាតិប្រែ កាលកើតភ័យខ្ទ ។ គោះទូរចង់ជាក់ ដឹងចិត្តក្លែម្រាក់

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សំឡាញ់ភ្ញាប្រិយ កាលកើតកម្មផល ជួបផល់មានក្ដី ចង់ដឹងពុតស្រី កាលថ្លស់ទ្រព្យា ។

១៧– យោ ចពាលោ ឥត្ថីធុត្តោ អក្ខសុរា- ធុត្តោ- ធនំ លទ្ធំវិនា- សេតិ បរា- ភវតោ មុខំ ។ នាអ្នកខ្លៅល្ងង់ វង្វេងចិត្តចង់ ស្រឡាញ់ល្បែងខ្លាំង ល្បែងស្រីល្បែងស្រា បៀផា- ស្កាតាំង ធនធានដំណាំង ស្រេបស្រាលពុំធូន ។ អ្នកនោះនឹងមាន ភ័យកិតព្រួយប្រាណ ដំនៀលអគ្គអ- ន្តរធានខ្វាត់ខ្វាយ ខូចខាយទ្រព្យ ធន ទល់ទុក្ខទុរន់ លុះបរលោក ។

១៨— យោរូបយោ- ព្វនសម្បន្នោ វិសាលកុលំ សុសម្ភវា. វិជ្ជាហីនំ ឆត្តិកង្វំ ឥរកីសុភា ។ អាថអ ធិប្បាយ បន្ទោស្រេចស្រាយ បទបាលីថា អ្នកណាមួយមាន សត្ថាន ថ្ងៃថ្លា រូបរាងសោភា សុភាពកបសារ ។ ប៉ើតចំណោះ ប្រាជ្ញាពុំបេះ សិល្បសាស្ត្រពេហារ ពុំពេញជាមនុស្ស ទុរយសឥតការ ដូចកល់ ផ្កាចារ ឯងឥតគន្ធំ ។

១៩— ឥត្ថីធរោ រុបំបុរិសោ ធនកុលំ សប្បោជាម ពលវិសំ ភជាធាមំ ជនពលោ ។ ពាក្យពិតធម៌ថា ស្រីយក របផា ទ្រព្យអគ្គអគ្គោ ប្រុសយកទ្រព្យា ជាក់ជារង្សៃ រង្សារពេ

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ត្រកូលថៃថ្វា ។ ពស់ពាលសាមារ យកពិសប្រហារ ជាតជាពណា ក្សត្រាយកទ្រព្យ ប្រដាប់ឲ្យជា ស្នាន់យោធា ជាតជាកំឡាំង ។

២០- ឆារិត្តេន ចតុលោកោ ចសុបាកំ សុវចនៈ រក្ខាជនំ បតិរត្ថំ តយាទេវា ។ លោកថាបើស្រី ណាបេះ គ្គាប់ប្តី បេះរៀបបណ្ណា- ការស្ងួផណ្តាំ ភ្ញាញ់សាច់សា កបកើតទុជា- រសក្សាប្តី ។ រៀបពប់រក្សា ធនធានទ្រព្យា- ករកបសំដី មិនឲ្យមាន អាក់ អន់ចាក់ចិត្តប្តី ប្រសើរជាស្រី ស្មោះស្មើទេព្តា ។

២១- យោបុត្តលោ លដ្ឋិរញ្ញោ កុតោយសា លដ្ឋិ- ត្តុរ កុតោបញ្ញា លដ្ឋិករិយា កុតោបុត្តី ។ បទបន្ទៃថា នរអ្នកណា ប្រមូលអប្រិយ ខ្ជិលផ្គាប់ព្រះមហា- ក្សត្រាធិបតី បាន បុណ្យបទអ្វី អប្បអត្ថកាស្រូវ ។ រសិស្សតំអឹង ចិត្តពោរពេងរង ខ្ជេញ ខ្ជិលនឹងគ្រូ នឹងបាននិណា ប្រាជ្ញាមូឬ អប្បអត្ថឯង្វ អសារសូន្យ សោះ ។ មួយថាស្វាមី បើចិត្តខ្ចាសស្រី អន់អៀនពុំស្មោះ ខ្ជិលពុំ ស្នេហា ចិន្តាកាន់កោះ តើនឹងមានមោះ កូនកើតនឹងអ្វី ។

២២- អសន្តោសោ យតិនធ្លោ មហាបតី សន្តុ- ដ្ឋោសៈ លដ្ឋាគណី- កាធលដ្ឋី កុលំនភា ។ និពន បន្ទែ បាលីថាឯ ភិក្ខុឯណា-មួយមិនសន្តោស ទោសទុក្ខពុំជា ប្រយោជន៍ អត្ថការ សារសោះសូន្យសល់ ។ មួយនឹក្សត្រា- ធិរាជបេស្គា រក្សាព្រស្ត

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

LIBRARY

មណ្ឌល បើមានសន្ដោស ទុក្ខទោសអំពល់ អំពើពុំស្គាល់ កដរម្យរដ្ឋ ។ មួយស្រីផ្កាមាស បើមានចិត្តខ្លាស ពេកពុំបានជា ប្រយោជន៍នៃ ប្រាណ ពុំបានទ្រព្យា អង្គឥតអ្នកណា ចូលចង់អង្គប្រាណ ។ មួយទី អ្នកណា មួយមានពង្សា ត្រកូលសន្តាន បើមិនមានខ្លាស ពញាសណ្ឋាន ពាន អ្នកនោះនឹងមាន ប្រយោជន៍ពីអ្វី ។

២៣ – ជនសាធុនំ អប្បម្បតំ ក្បូបការី- វធិក្ខយំ បហុតម្បិ សាធុការី- វអេត្ថេចយំ ។ លោកថាជនបាន ទ្រព្យ នៃអ្នកមាន សប្បុរសស្រេដ្ឋ ទោះតិចក្តីណា ហេតុសទ្ធាខ្លាំង រែក ជាចាន់ ឲ្យដល់អ្នកផង ។ នេះទូវគួរនា ដូចកល់គង្គា អណ្ដូងគេជង ពិតពុំហែងហួត រីងស្ងួតឡើយហោង នៃនរអ្នកផង អាស្រ័យសឹង បាន ។ រីទ្រព្យរបស់ អ្នកឥតសប្បុរស ទោះច្រើនប៉ុន្មាន ទ្រព្យនោះ សឹងក្ស័យ អាស្រ័យពុំបាន ហេតុពុំឲ្យទាន ធ្វើបុណ្យឡើយនៃ ។ នេះ ទូវគួរនា ដូចកល់ទឹកមហា- សមុទ្រសោតប្រែ សឹងសុទ្ធអសារ ឥត ការពេកក្រៃ ឥតអ្នកអាស្រ័យ បានបរិភោគា ។

២៤ – កាក្កជាធំ ធត្តិសិរំ សប្បាចាចា ធគច្ឆត្តិ ក្រុក្កុជជធា ធត្តិនរមា- វមញ្ញាតិ ។ ពាក្យពិតឧបមា ក្អាម ឥតក្បាលក- បេះដើរគេស៊ី ពស់សោតឥតជើង បេះឡើងឈើខ្ពី មាន់

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ជាបក្សី សត្វសោតគ្មានដោះ ។ បញ្ចឹមកូនបាន សេរូបមិនមាន ក្សិណ ក្ស័យសូន្យសោះ មនុស្សផងទាំងឡាយ កុំមើលងាយស្មោះ ដ្បិតមាន បុណ្យនោះ ពុំយល់កំបាំង ។

២៥– ធិរំតិក្ខោ វចារកោ តក្ខោធិរំ ធុវចជា មហាតិក្ខំ ធិរចារកំ មហាតិក្ខា ។ លោកថាព្រះ សូរ្យ- សែងរឿងរះ កណ្តាលវេហាស៍ ក្តៅក្តាត់ចំហាយ សូរ្យសាយមហិមា មោះពុំស្មើមា កំដៅអគ្គី ។ នាអ្នកកាន់កាប ពោលពាក្យកំណាច ពិតពុំ មេត្រី នោះក្តៅក្រៃលែង សូរ្យសែងរង្សី ក្រៃលែងអគ្គី ក្តៅក្តាត់ មហិមា ។

២៦– មធុសុណិ ជាលបត្តិ- កសុណិដ្ឋា- លា- ពុទ្ធេសៈ សុណិតភាស្ត្រា ចចន្ទិមា សុណិបុណ្ណមី ។ លោកថាឃ្មុំ ខ្ញាតខិតខំ យកកេសរភ្ញី តែម៉្យតើបាន ប៉ុន្មានមួយទី តាបជាបក្សី សត្វសោតបង់បាន ។ ខិតខំរកធ្វើ សំបុកម៉្យតើ បាន ច្រើនប៉ុន្មាន នេះដូចអ្នកណា ប្រាជ្ញញេយ្យញាណ រៀនខំឲ្យបាន ចេះ តែមួយថ្ងៃ ។ តើបានប៉ុន្មាន ហេតុនោះឲ្យមាន ការព្យាយាមនៃ ដូច គលព្រះចន្ទ្រ សោភ័នថ្លាថ្ងៃ ទើបកើតតែម៉្យ តើពេញបុណ្ណមី ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៧- និសេធត្ថិ តិរិមិ ទិតំតិរ៍ ឆាមនិសេ ធត្ថិការី កាកាតិកី ចបណ្ឌិតា ។ លោកថាទីឋាន ណាមួយមិនមាន ភ្នំធំឡើយណា មានតែដំបូក សោតលោកហៅថា ភ្នំវិញប្រុះប្រា- កដ កបសឹងបាន ។ មួយទីលោកថា ប្រទេសឯណា សូទ្យសោះមិនមាន អ្នកប្រាជ្ញបណ្ឌិត គន់គិតរិះធ្យាន ប្រុងប្រែពុំបាន បាលីគាថា ។ មាន តែអ្នកខ្លៅ ពិតពុំចេះជ្រៅ សាប់ឥតប្រាជ្ញា ដូចជាតិតែឡ្យ(១) ចេះតែ គកា កិកីហៅថា អ្នកប្រាជ្ញបានខ្ញី ។

២៨- យំក្រុទេសំ ក្រុចិមជំ ពន្ធក្រុចិ តំក្រុធារៈ ក្រុចក្ខមី ទូរេបរិ- វិវជ្ជយេ ។ បទបន្ទូថា ប្រទេសឯណា កាច កលរិះរេ មួយបើមនុស្សកាច កំណាចរៀចរេរ មួយញាតិផងប្រែ ចិត្ត កាចកិច្ចកល ។ មួយបើភរិយា កាចកិច្ចកើតជា កំហឹងកំហល់ មួយ ស្ដេចកំណាច កាន់កាចឥតកល លោកពុំឲ្យយល់ ចៀសឲ្យទូរតៅ(២) ។

២៩- បញ្ចតោភា- ភេចតុសភ- គរកាភេ មិត្តទុព្ភ ភាភកតោ វិយន្តកោ បញ្ចានន្ទំ ។ លោកថារក្ខ ចវៃចួងជារ ជំ ក្រាស់ក្រទៀងតាំង មហាសមុទ្រ បួនគម្ពីរ ធ្ងន់ឥតឧបម ឧប-

---

១ ចៅឡៃ ក្រឡៃក្រឡ ។ ២ ឡ្វាយ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មេយ្យទៀយណា ។ អ្នកទ្រុស្តមិត្រ សំឡាញ់ស្នេហ៍ស្និទ្ធ ជូនកែ
វែលងសា- គរគម្ពីរង ក្រែនឹងបពុកា ស្មើនឹងបញ្ចា- នន្ទរកោ ។

៣០ — បឋវីស- ញាឆភារ: ជលវំបោ ឆភាពឆ:
យេចសិសេដ្ឋា គុរុនបោ តរភាកា ។ នេះលោកស្រដី
ថាប្រឹថពី កម្រាស់គណនា ពីរសែនយោជន៍ជូន ប្តាយបួនហ្មឺនជា
ទម្ងន់លោកថា ពុំធ្ងន់ឡើយនៃ ។ ទឹកនព្វមហា- សមុទ្រគណនា
ជម្រៅជ្រៅក្រែ ប្រាំបីហ្មឺនស្យាន់ បួនពាន់យោជន៍នៃ លោកឧប-
មេយ្យ ថាស្រាលវិញណា ។ វិសិស្សកំណាច បិត្តុបោរកៀចកាច
ទ្រុស្តគ្រុគាត្នា ប្តាបផ្ទន់ក្រាស់ក្រែ លែងនៃក្រឡា បឋវីសា- គរគម្ពីរ ។

៣១ — បត់មាយេ ឈេរកុញ្ញ- ជវិសាសំ ខលោឥវ
សព្វប្រក្លុំ ចិរកាលំ វទុស្សតេ ។ នរអ្នកណា មួយមានប្រាជ្ញា
គិតគាប់ជូនថៃ គួរកុំបីកប់ ប្រែសព្ទស្នាលស្នេហ៍ ស្និទ្ធទុកចិត្តង មិត្រ
កាចកំឡៅ ។ គួរនោជួចឯ ពស់ពិសកាចគេ រក្សាលង់ទៅ ទីងខាំ
ម្ចាស់ឯង ឥតក្រែងកក់ជ្រៅ ហេតុដ្បិតកំឡៅ កំឡាំងមោហោ ។

៣២ — ចដ្ឋបុណ្ណា:- មិយោឃកា: សសិភាគ្រោ ភិ-
លាសកាខុំ សិលម្ពកាមោ នាត្រិសភោ សុរសេនា ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គជេន្ទស្សៈ- លង្ការុទ្ធៈ- បេសថេស្តា ឥត្ថីសោទ្យៈ- ស- វសិក តិស្សុភរនា សយោបុត្តំ ។ លោកថារីព្រះ ចន្ទវែង វឿងវេះ ពេញបុណ្ណមិយំ ពុំល្អប្រពៃ ស្មើថ្ងៃឯកំ មិតិត្ថិយំ មួយ រោចឡើយហោង ។ មួយនីនៃអ្នក បេះសិល្បសិទ្ធិស័ក្តិ គាថាមន្តផង បើពុំចាំមាត់ ស្មើរស្មូតជាមួង ពុំប្រសើរហោង ជាបេះឡើយណា ។ រីអ្នកទាហាន សទាថ្កើងថ្កាន សាហ័សក្លៀវក្លា បើគ្មានថ្វីដៃ ឥតជ័យ បេស្តា ពុំពប់ហៅថា ទាហានឡើយនៃ ។ មួយសោតគជសារ ជាត់ ធំឧទារ ខ្លោះខ្លាំងទិរភ័យ បើបានចូលស័ក ពន្ទឹកជាញជ័យ វែងមាន តេជដៃ ទើបប្រសើរហោង ។ មួយសោតលោកថា ស្រីមានរូបា សោឡសឆ្នាំផង ពុំហៅល្អល្អះ ត្រចះហ្មត់ហ្មង លុះមានកូនម្តង សុ- សោកគេ(១) ។

៣៣ — មណ្ឌាកោសំ- របត្តុំ បុប្ផកន្ធេ អលិប្ប- ក្ខ- មភេទ្ធវេ បុប្ផកន្ធេ ធលិប្បតិ ។ ពាក្យពិតលោកថា កន្ថែបឯងគា- សារស្ងូន្យអប្រិយ នៃបន្ទិត្យនៅនា បពុមាស្រះស្រី ពុំ ត្រចត្រងវី- សេសសុគន្ធ ។ រីឯកន្ធង់ នៅឆ្ងាយត្រាប់ត្រង់ ត្រប ត្រងកេសរ លំអងបុប្ផា បពុមាឈ្មូកឈរ ក្លិនបុប្ផាករ- កាយផ្ទាត់គន្ធា ។

១ រីងរឹតតែល្អឡើង, ល្អជាងពក្រមុំ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៤- ពហុសេលំ ចបព្វតំ មណិជាតា ចទុល្លភោ មហាទុល្លភា អរញ្ញវនា ពហុរុក្ខា ។ ចន្ទជាតា ច-ទុល្លភា មហាទុល្លភោ ឆតវេច ពហុនរោ សប្បុរិសោ ចទុល្លភា ។ លោកថាភ្នំ ដេរដាសដោយភ្នំ ច្រើនឥតគណនា មោះទីងរើសរក ក្រមបានជា មណីរត្នថ្លៃថ្លា ក្រៃក្រនឹងមាន ។ មួយសោតវឈើ ច្រើនពណ៌អនេ្ទី ដុះដោយសព្វឋាន សុះសព្វឈ្មោះផក វិះរកក្របាន ជាខ្ញុំមចន្ទន៍មាន ដំរៃខ្សៀយហោង ។ រីឯនគរ មនុស្សផងរីករវ ច្រើនក្រៃកន្ទង ក្រនឹងមានមនុស្ស សប្បុរសស្នេហ៍ស្នង ខ្ទួនខ្លាចបាបផង ក្រមានឯឯង ។

៣៥- សិរីបញ្ញា ហត្ថិអស្សា ឧសភាត្ថេ សតហត្ថំ គជំនាមេ ចទស្សនេ តិទ្ធរជនា ។ សត្វណាមានស្នែង លោកឲ្យគិតក្រែង ចៀសចេញវាងវា បានប្រាំហត្ថគត់ កំណត់ធម៌ថា កុំចរយាត្រា ទៅទៀបឡើយហោង ។ រីសេះសោតណា ឲ្យចៀសវាងវា ដប់ហត្ថជាមួង រីគជសារ ទារទ្រើសឃ្លង ឲ្យចៀសរំលងចេញបានរយហត្ថ ។ នាអ្នកឲ្យវេន ដូជាតិអគ្គអ-ន្ធពាលអសត្យ លោកឲ្យលះលាក ចៀសចាកចេញផ្ដាត់ រេផ្ទះខ្ចាយខ្ចាត់ រកភូមិទៀតខ្ញុំ ។

៣៦ មាតាភិសកោ ទ្វារថាលោ ហុតោលិក្ខិ-តោពាណិជ្ជា មហាសេដ្ឋី រាជវំស- កោធិដ្ឋយោ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ភជាសេដ្ឋំ សមណាគុណាំ គារវតា វិរុទ្ធ ឆ:- គាពោធោ-សោ នុមជនោ មិត្តំវឡ្សតិ ៗ ធម៌នេះលោកថា ឲ្យអ្នកផងជា មិត្រមានមេត្រី អ្នកប្រាំផណ្តប់ ឲ្យគ្រប់កុំបី បង់ចិត្តជាក្តី ប្រមាទទៀយណា ៗ មួយម្តាយមួយគឺ ពេទ្យមើលជម្ងឺ មួយគឺហោរា មួយគឺអ្នកកត់ កំណត់ត្រួតត្រា មួយអ្នកទ្វារមហា- ក្សត្រាធិបតី ៗ មួយគឺអ្នកនាយ សំពៅទាំងឡាយ មួយគឺសេដ្ឋី មួយគឺសុភា ពិចារណាក្តី មួយគឺមន្ត្រី អង្គអគ្គសេនា ៗ មួយគឺព្រះវង្ស មួយទីគឺអង្គ ព្រះមហា-ក្សត្រា មួយគឺអ្នកបួស ទ្រង់ផ្នួសចរិយា មួយអ្នកឯណា មានគុណសូទ្រគង់ ៗ មួយគឺអ្នកប្រាជ្ញ បណ្ឌិតឯងអាច ចេះធម៌អាថ៌ផង មួយគឺអ្នកជា ត្រអាត្មាហោង គិតគូរកុំបង់ ចិត្តជាទោសំ ៗ

៣៧- សត្តពិជ្ឈិរ:- លក្ខាសត្តម:- តាលបតាលំ ចក្កក្រលេ រវេជាតំ ធិរជធំ ធបស្សតិ ៗ ពោះអ្នកឯណា ទំហំអង្គ ប្រាំពីរជំរី កំពស់ស្រលៃ ប្រាំពីរគ្នោតក្តី រូបរាងឥន្ទ្រិយ ធាត់ធំមហិមា ៗ សក្តានអម្បូរ ជាមួយព្រះសូរ្យ ទីងព្រះចន្ទ្រា ថា បើពុំមាន ធនធានទ្រព្យា អង្គឥតអ្នកណា មួយទីងយល់ឡើយ ៗ លោកិយប្រធាន ប្រសើរសោតមាន តែទ្រព្យជាត្រើយ[1] ជាញាតិ ជាមិត្រ ស្នេហ៍ស្និទ្ធឯងហើយ ឥតអ្វីទៀតឡើយ ទ្រព្យជាខាប៉ោ ៗ

---

១ ទ្រព្យដែលបានមកដោយសុចរិត ឬ អរិយទ្រព្យទាំង ៧ មានសទ្ធាជាដើម ទើបឈ្មោះជាទ្រព្យប្រសើរ ៗ

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៨– គិលមគ្រៀតំ បកាយមំ ពហុជនោ បកា សេដ្ឋំ ហាធំទូរតោ មិត្តំវកោ ចសព្ទនា ៗ បើកបទបាលី នេះលោកស្រដី អាថ៌ឲ្យមា អ្នកមួយគួបលន់ ខ្ញុនប៉ុនល្មណា មោះ មានទ្រព្យ មានប្រាក់ធនធាន ៗ មានពាក្យប្រៃពៃ ចូលចិត្តនរនៃ អ្នកផងសព្វហាន ឆ្ងាយដិតក្តីណា យាត្រាមកឋាន រិះរកពប់គាន នៃ អ្នកនោះហោង ៗ សួរសោគរគទៅ សឹងជាញាតិផៅ សន្តានពាក់ ពង សឹងស្គាល់ជាមិត្រ ស្នេហ៍ស្និទ្ធស្នាលស្នង គគងឲ្យហង្ស នៃអ្នក នោះណា ៗ

៣៩– យស្សរុក្ខា ឆាយាយង- សឹទយវា សយ- យន: តស្សសាខា កញ្ចយវា មិត្តទុព្ភោ ៗ នរព្រឹក្សា មួយមានសាខា ស្មោមស្ទឹកក្រុក្ខា ទោះអ្នកឯណា ចិត្តាមោហោ មោហ: ពាលោ ពាលពន់វិស័យ ៗ ចូលចតសំណាក់ អាស្រ័យពឹងពាក់ ក្រោមម្លប់ព្រឹក្សព្រៃ នោះហើយមានចិត្ត គំនិតកាចកៃ្រ កាន់កាប់ កាប់នៃ ស្មោមស្ទឹកសាខា ៗ លោកហៅទ្រឹស្តិទ្រុះ មិត្រមានបាប លុះ បទចិត្តមោហា ផ្គាក់ទៅនរក អាក្រក់ឈឺផ្សា ខ្លោចខ្លួនទៅនា គូមិភ័យនិរយំ ៗ

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៤០ — យោចជនោ អរក្ខិតោ មហាចេតំ តយោ គភា ឆសុនចំ សត្តអស្សំ បញ្ចមដ្ឋាភ ។ អដ្ឋកុញ្ជៈ ភានទ្វេគោសៈ ទ្វេអាវុធា ទ្វេករិយាយំ អវមង្គលា ភយំ អសា- ធុតាំផនេ ។ ពាក្យនេះលោកថា ពុំឲ្យក្យា ទូវក្របវ៉ៃត មួយមានបង្រៃ ទុក្ខភ័យឯងឯង គោ ៣ សោតគេ ពុំឲ្យក្យោ ។ ឆ្នាំ នូវផ្លែ ប្រាំមួយឯងឯង សេះប្រាំពីរណា ដំរីប្រាំបី អប្រិយ៍យសា ចុងសត់ វៃកជា ពីរពុំប្រពៃ ។ ប្រពន្ធពីរណា ជាវពីរពុំជា សោតសឹងបង្រៃ អពូមង្គល អំពល់ទុក្ខភ័យ ពិតពុំប្រពៃ នៃអ្នកនោះណា ។

៤១ — ឧកាត្តយ: កាត្តំឃរ: ហង្សាកាកា ភាសំឃ-រ: ចគោកិលា មល្ខាជរិកា ឃរសិហោ ។ ធារធម៌រ-សាល វិសេសបរិបាល បរមត្ថសេដ្ឋោ គណ្ឋបគនគត គំនិតអសោ ចិត្តមោះមោហោ ហេតុតិរច្ឆាន ។ កាលណាលោតទៅ ទំលើចុងស្មៅ ហើយអ្នកឯប្រាណ ដំណើរអញណា ដូចមហាហង្សបាន ឥតនឹងហង្ស មាន អញតាំងបានហោង ។ ក្អែកសោតកាលវា ហើរទៅទំនា ចុង បង្គោលផង អ្នកសំឡេងថា ឥតតារៀហោង មានអង្គអញស្នង តា-រៀបក្សី ។ កវ៉ែកបកាលណា ចេញពីរន្ធវា យំហើយគិតខ្ញី អ្នកអង្គ ឯងគាប ដូចពុជសិង្ហ៍ បរចេញអំពី គុហាសុវណ្ណា ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៤២ — ឧលិទ្ធសៈ ជនំមរៈ ទូរភាតា ក្សត្រិអរិ ព្យាបណ្ឌិតា អាចរិយា សច្ចំមរណំ ។ ពាក្យពិតសារសត្យ សារសច្ចបរមត្ថ បរមសេដ្ឋ អ្នកណាពុំមាន ធនធានទ្រព្យ(១) ឲុកស្មើមរ-ណំ រស់រូបឥតការ ។ ក្សត្រិយ៍បើមាន ជំនៀលដល់ព្រាណ សោកសឹង អសារ អសោច៍អាសៅ លោកហៅស្រើបស្រាល សូន្យសោះឥតការ ឥតគេរ៏ស្មើស្លាប់ ។ មួយនាអ្នកប្រាជ្ញ បណ្ឌិតឯងអាច ពុំឈ្លាសវៃ ឆាប់ អង្គឥតប្រាជ្ញា លោកថាស្មើស្លាប់ សោតសឹងនុនអាប់ អង្គឯង នោះនៃ ។ មួយអង្គអាចារ្យ ឥតសច្ចឥតសារ ឥតសិល្បសាស្ត្រសៃយ ឥតមានពាក្យសត្យ ភ្លាំងភ្លាត់ហាប់ទ័យ ស្មោះស្មើក្សិណក្ស័យ ដ្បិត ចិត្តមោហោ ។

៤៣ — យោសុនចំ ធំសេចាធំ សាយស្សសោ ន ធំសេចា- ធំសុនខោ ចបណ្ឌិតោ ឆាលំកាជ្ឈតិ ។ ពាក្យពិតឧបមា រំភែ្កសោតសា- ហារហានអប្រិយ៍ ទឹងទាំបាទា អ្នកណាមួយក្តី អ្នកនោះទោះបី ទឹងដល់ប៉ុន្មាន ពុំដែលទឹងប្រែ វិល ទាំដើងក្តែ វិញពុំដែលមាន នេះដូចអ្នកប្រាជ្ញ ឯងអាចញ្ញេយ្យញាណ ពុំដែលទឹងថ្កាន តបអ្នកពាលោ ។

---

១ លោកសំដៅយកអរិយទ្រព្យទាំង ៧ មានសទ្ធា; សីល ជាដើម ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៤៤ – ឯកាយត្វា មហាភជា ឯកកាមោ ធេរី មហាផ្តុំ ឯកាំយសោ ឆានុវត្តយោ មហាសុខា ។ លោកជាមហាក្សត្រ សោយរាជសម្បត្តិ រ័ក្សាស្ត្ររដ្ឋ កុំមានហឫទ័យ អា-ល័យស្នេហា ស្រឡាញ់ករុណា តែអ្នកមួយឡើយ ។ រីពជជាយា អគ្គអគ្គមហា មហេសីហើយ កុំមានចំណង់ ចិត្តចង់ច្រើនឡើយ ដ្បិតក្សត្រត្រាណត្រើយ ឥស្សូរសិរសី ។ មួយសោតអ្នកណា មួយទីឯចង់ជា ឯកអគ្គមន្ត្រី កុំឲ្យសរសើរ ដំណើរតិតពី ស្រីសុខស្ដី អគ្គឯងប្រាកដ ។

ប្រកបប្រុសប្រែ ស្រង់ស្រាយបានសែ សិចប្អូនជាប៖ កាកកាព្យ
ដោយអាចិ ធារធមិកំណត់ ទើបដេស់ជាប៖ ព្រហ្មគីតបាៈ

៤៥ – ឆិឆិឆិភបិ រដ្ឋេវិភជិកា
ឆារីវិត្តា បរុត្វាពឆាលិ ។
រុក្ខោវិបរ្យតោ ចឆសោកក្តេឆិ
ទីរេជឆុរិ សុភាសិតាកបា ។
លោកជាស្រែះសួត រីងហែនហួតឥតគគ្គា
នគរឥតក្សត្រា ស្រីឥតស្បៃដណ្តប់ប្រាណ ។
រីត្រែសោតជាបើ មិនមានឈើផុះដោយដាន

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ឈើសោតបើពុំមាន   សទ្ទឹកឡើយសឹងស្ងួតសោះ ។

មេគោសោតឥតក្សីរ   ក្សិណានេសទីរនៃទឹកដោះ

រពាក្យពុំពីរោះ   សឹងស្ងួតសោះពុំស្មេដ្ឋ ។

៤៦ — យោជម្ពូសីលា   ជិតមានទោសោ

វិជ្ជាវិនិតោ   នបភោយតាបំ ។

សទារតុដ្ឋា   បរទារវជ្ជី

ភយានិ តានិ ញុំ   នត្តិតសលោកាំ ។

នរអ្នកឯណា   ចិត្តចិន្តាដោយធម៌

សីលោរក្ខិតំ   រក្សាសីលពុំដែលដាច់ ។

កំហឹងទឹងមានះ   លែងលាកលះបរិបូណ៌ស្រេច

ស្រវ៉ះរៀនសូត្រសេច   ធម៌ពិនិត្យពិនិស្ស័យ ។

ប្រាជ្ញាប្រាថប្រដះប្រៀ   មិនកំដៅអ្នកដទៃ

វៀរបរទារការនៃ   ត្រេកអរនូវបុត្រភរិយា ។

ឯងឯអស់អំពល់   ពិតពុំដល់ជិតអន្ត្រា

អ្នកនោះលោកិយត្រា   នេះទីរនេសភិតភ័យខ្លាំង ។

៤៧ — បក្ខុំមរុត្តោ   ពុណោជ្ជោមរទារំ

កិត្តុមរសីលំ   រាជាមរសង្គាមា ។

www.budinst.gov.kh   www.elibraryofcambodia.org

លោកថាសត្វបក្សី សោតទោះបីទន់មរណា
លះលើមែករុក្ខា ទើបប្រសើរជាបក្សី ។
ឈ្មេញសោកមរណា លើគេត្រាត្រាច់ផល្លី
ភិក្ខុទ្រង់សីលវី- សេសសោតមរក្នុងសីលសង្ឃ ។
ព្រះមហាក្សត្រធិរាជ ទ្រង់អំណាចមរណាក្នុង
សង្គ្រាមជ័យទ្រើសទ្រង់ កេរ្តិ៍ប្រសើរជាក្សត្រា ។

៤៨ — យោធបុត្តលោ ទុជ្ជនោគោសមា-
គាយទុត្តច្ចា- ធិឥវស្សកាភោ ។
សុជនោគុណាៈ សក្កហាយមាដ្ឋេ
ទីរបរិម្ភតោ សប្បុរិសសេដ្ឋា ។
អ្នកកាចកានយកទោស ពុំសន្ដោសលោកគួរនា
ដូចដែកឈើសយកកា- សោច័ស៏ងល្អកខុគន្ធំ(១) ។
រីអ្នកសប្បុរស លោកចោលអស់តាំងទោសំ
ប្រមូលយកគុណាំ ដូចហង្សបង់ក្សីរគោក្តា(២) ។

៤៩ — សសេសសេល- កេជនកិរិយា
ញាតិសសេសា សេលកេដើដូគោ ។
នាអ្នកមួយញុបមាន ទ្រព្យបើបានបង់ផនោ(៣)

---
១ មានពិនអាក្រក់ ស្អុយ ។ ២ បត់ផឹកទឹកដោះ ។ ៣ បង់ទ្រព្យ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ចរិន្ទសិកាមោ ចិត្តចង់បានដូចដែលវិញ ។
មួយធ្លាប់មានភរិយា ស្និទ្ធស្នេហាដោយស្រឡាញ់
បើស្លាប់ភរិយាមិញ ចង់យកភរិយាទៀតណា ។
អ្នកមួយធ្លាប់មានញាតិ បើឃ្លាឃ្លាតព្រាត់ប្រាសគ្នា
ចិត្តចង់រកអ្នកណា សប្បុរសជាញាតិផង ។
អ្នកមួយធ្លាប់ជាធំ បើថ្លស់អំពីយសផ្គង
រីចិត្តអ្នកនោះហោង នៅធំដូចអតីតំ[១] ។

៥០ — កដ្ឋកម្មំព:- មរក្ខមឧទកំ
ឧជូសធប្ចំ វាចាកម្មំសាស្ត្រា ។
លោកថាឈើណាមូល ពុំទាន់ចូលព្រមរណា
នោះអ្នកប្រាជ្ញលោកថា ពុំទាន់ហៅជាមូលមាន ។
ភូមិណាមួយបើកប ចាំងប្រាសប្រាបទួលទីឋាន
ពុំទាន់សួង់ទឹកបាន លោកពុំហៅជាកបឡើយ ។
ឈើត្រង់សោតបើពុំ ទាន់ផ្ចាត់តម្រង់ជាត្រើយ
ពុំទាន់ហៅត្រង់ឡើយ លុះផ្ចាត់ទើបហៅត្រង់ហោង ។
អ្នកណាមួយស្រដី មានបាឡីគាថាផង
លោកឲ្យជឿជាម្ដង កុំសន្និះចិត្តចិន្តា ។

---
១ ដូចពីដើម ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៥៣ – ឥមេ កាព្យាហិ ការេមិច សុកា.
សិតំ ភេិតា ជា បញ្ញា សនិដ្ឋិតំ ។
ឥមិ ឆា តេ ដេ. ឧបុញ្ញា កុសលំ
យាវនិញ្ញា ធំ បច្ចយេភោ យោគុមេ ។

បោះពុម្ពនៅរោងពុម្ពបញ្ចពណ៌ (ភ្នំពេញ)

តម្លៃ ១០០០

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org